

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

до Протоколу № 134
від 27 вересня 2023

В И С Н О В О К

до проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» щодо врегулювання деяких питань здійснення державного забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, при закінченні закладів освіти (реєстр. № 9100-д від 28.07.2023)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України розглянув проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» щодо врегулювання деяких питань здійснення державного забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, при закінченні закладів освіти (реєстр. № 9100-д від 28.07.2023), поданий народним депутатом України Потураєвим М.Р., та іншими народними депутатами України, і зазначає таке.

Головним Комітетом з розгляду та підготовки його на розгляд Верховної Ради України визначено Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики.

Як зазначено у пояснювальній записці, метою законопроекту є «врегулювання на законодавчому рівні питання виплати дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування одноразової грошової допомоги при закінченні ними закладів освіти» (п. 2 Пояснювальної записки), шляхом внесення відповідних змін до чинного Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

У цих змінах пропонується встановити, що діти-сиріти та діти, позбавлені батьківського піклування, особи з їх числа, незалежно від форми влаштування, а також типу і сфери управління закладу освіти, в якому здобувалась повна загальна середня освіти, протягом 60 днів після отримання свідоцтва про повну загальну середню освіту мають забезпечуватися одягом, взуттям і м'яким інвентарем, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірі не менше шести прожиткових мінімумів для осіб відповідного віку. Вищезазначені положення поширюються

також на учнів, студентів (курсантів) закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти денної форми здобуття освіти, які в період навчання у віці від вісімнадцяти до двадцяти трьох років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали без вісті). Крім того, передбачається, що «дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа, учням (студентам, курсантам), які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали безвісті), які до набрання чинності цього Закону вступили та навчаються у закладах освіти будь-якого рівня та не отримували одноразову грошову допомогу в розмірі не менше шести прожиткових мінімумів для осіб відповідного віку, така одноразова грошова допомога виплачується після отримання ними свідоцтва про закінчення закладу освіти будь-якого рівня» тощо.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму експертному висновку висловлює низку принципів зауважень як змістовного, так і техніко-юридичного вдосконалення.

Зокрема, Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України звертає увагу, що у проекті, як і чинному Законі, відсутнє визначення того, що саме мається на увазі під «м'яким інвентарем».

Відповідно до статті 5 Закону України «Про професійно-технічну (професійну) освіту», статті 7 Закону України «Про фахову передвищу освіту» повна загальна середня освіта осіб, які мають базову загальну середню освіту, може отримуватися одночасно із набуттям професії у закладі професійної (професійно-технічної) освіти або в іншому закладі освіти. За цих умов Головне науково-експертне управління вважає більш доречним забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які поступили та навчаються у закладах професійної (професійно-технічної) освіти до отримання ними повної середньої освіти, одягом, взуттям і м'яким інвентарем, а також одноразовою грошовою допомогою, на підставі документа про базову загальну освіту.

Головне науково-експертне управління також звертає увагу, що залишається невизначеним, хто встановлює конкретний розмір грошової допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, оскільки її розмір у проекті визначається як «не менше шести прожиткових мінімумів для відповідного віку», а Кабінет Міністрів України затверджує лише нормативи забезпечення одягом, взуттям і м'яким інвентарем.

Частину 7 статті 8 проекту запропоновано поширити положення щодо надання грошової допомоги та забезпечення одягом, взуттям, м'яким інвентарем на учнів, студентів (курсантів) закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти денної форми здобуття освіти, які в період навчання у віці від вісімнадцяти до двадцяти трьох років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали

безвісти). Разом з тим, авторами законопроекту не враховано, що відповідно до ст. 43 Цивільного кодексу України батьки цих осіб можуть бути визнані судом безвісно відсутніми.

У п. 5 Пояснювальної записки до проекту зазначається, що «реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України у 2023 році», оскільки відповідно до п. 1 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» «Закон набирає чинності з дня опублікування та вводиться в дію з 1 січня 2024 року». Проте варто звернути увагу на те, що вимоги ст. 91 Регламенту Верховної Ради України та ст. 27 Бюджетного кодексу України щодо необхідності подання суб'єктами права законодавчої ініціативи фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) стосуються всіх проектів, прийняття яких призведе до змін показників бюджету, причому не лише у поточному році, а й у подальшому. Тому вищезгадане посилання у Пояснювальній записці до проекту не звільняє суб'єктів права законодавчої ініціативи від обов'язку подання фінансово-економічного обґрунтування до проекту.

Відповідно до вимог законодавчої техніки перехідні положення проекту застосовуються у разі, якщо потрібно врегулювати відносини, пов'язані з переходом від існуючого правового регулювання до бажаного, того, яке має запроваджуватися з прийняттям нового закону. Причому перехідні положення не можуть міститися в проектах про внесення змін до інших законів. У разі необхідності врегулювання питань, що мають вирішуватися у перехідних положеннях, відповідні зміни повинні вноситися до основного закону (законів).

Міністерство освіти і науки України висловлює низку пропозицій, які потрібно врахувати при остаточному ухваленні Закону. Зокрема Міністерство освіти і науки України пропонує:

1) з метою приведення положень проекту Закону у відповідність до частин сьомої та восьмої статті 5, статті 16 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», а також ураховуючи наказ Міністерства освіти і науки України від 16.10.2018 № 1109 «Про деякі питання документів про загальну середню освіту», в абзаці третьому пункту 1 розділу I законопроекту після слів «свідоцтва про повну загальну середню освіту» доповнити словами та знаками «довідки про закінчення повного курсу навчання (для осіб з помірними інтелектуальними порушеннями)»; слова «які за станом здоров'я не можуть одночасно із набуттям професії здобувати повну загальну середню освіту» замінити словами «які здобувають професійні кваліфікації без одночасного здобуття повної загальної середньої освіти»; слова «свідоцтва про присвоєння робітничої кваліфікації» замінити словами та знаками «диплома кваліфікованого робітника (свідоцтва про присвоєння робітничої кваліфікації)»;

2) абзац третій пункту 1 розділу I проекту Закону доповнити реченням такого змісту: «Забезпечення одягом, взуттям і м'яким інвентарем, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірах, передбачених цією частиною статті, здійснюється

також учням, студентам (курсантам), які в період навчання у віці від вісімнадцяти до двадцяти трьох років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали безвісти)»;

3) абзаци четвертий та п'ятий пункту 1 розділу I законопроекту виключити, оскільки абзац третій пункту 1 розділу I проекту акта вже буде доповнений відповідною нормою, а норми частини шостої та восьмої статті 8 чинної редакції Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» не стосуються виплати одноразової грошової допомоги в розмірі шести прожиткових мінімумів.

Пунктом 2 розділу II проекту Закону пропонується встановити, що «дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа, учням (студентам, курсантам), які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали безвісти), які до набрання чинності цього Закону вступили та навчаються у закладах освіти будь-якого рівня та не отримували одноразову грошову допомогу в розмірі не менше шести прожиткових мінімумів для осіб відповідного віку, така одноразова грошова допомога виплачується після отримання ними свідоцтва про закінчення закладу освіти будь-якого рівня».

З метою приведення норм і положень проекту до чинного освітянського законодавства Міністерство освіти і науки України пропонує нову редакцію пункту 2 розділу II законопроекту, а саме: «2. Дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа, а також учням (студентам, курсантам), які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали безвісти), які до набрання чинності цим Законом отримали свідоцтво про повну загальну середню освіту та продовжують навчання в закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти, забезпечення одягом, взуттям і м'яким інвентарем, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірах, передбачених частиною сьомою статті 8 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», здійснюється такими закладами освіти після завершення навчання за відповідною освітньою (освітньо-професійною) програмою за рахунок бюджету, у якому передбачені відповідні кошти».

Також Міністерство освіти і науки України звертає увагу на те, що здійснення фінансування виплат на забезпечення одягом, взуттям і м'яким інвентарем, а також одноразовою грошовою допомогою у розмірі шести прожиткових мінімумів для відповідного віку за рахунок коштів державного бюджету, як це передбачається проектом Закону, потребує внесення змін до бюджетного законодавства, наприклад, передбачення окремої субвенції. Такі зміни, на думку Міністерства, мають вноситись одночасно із внесенням змін до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених

батьківського піклування», оскільки фінансування зазначених вище виплат з державного бюджету законопроектом планується здійснювати вже з 01 січня 2024 року.

Міністерство фінансів України пропонує направити законопроект на доопрацювання, висловлюючи при цьому зауваження і пропозиції, зокрема: реалізація акту потребуватиме додаткових видатків із державного бюджету; відсутність розрахунків не дає можливості оцінити вартісну величину впливу на показники державного та місцевих бюджетів; в умовах воєнного стану видатки державного бюджету першочергово спрямовуються на потреби Збройних Сил України, тому норми законопроекту будуть фінансово не забезпеченими.

Міністерство соціальної політики України, не надаючи конкретних пропозицій і зауважень, загалом підтримує зазначений проект Закону України.

Підкомітет з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях на своєму засіданні 26 вересня 2023 року розглянув проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей - сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» щодо врегулювання деяких питань здійснення державного забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, при закінченні закладів освіти (реєстр. № 9100-д від 28.07.2023), поданий народним депутатом України Потураєвим М.Р., та іншими народними депутатами України і пропонує за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу з урахуванням пропозицій Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України.

Заслухавши інформацію голови підкомітету з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях Лис О.Г., Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій **у х в а л и в**:

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей - сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» щодо врегулювання деяких питань здійснення державного забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, при закінченні закладів освіти (реєстр. № 9100-д від 28.07.2023), поданий народним депутатом України Потураєвим М.Р., та іншими народними депутатами України за результатами розгляду його в першому читанні прийняти за основу та доручити головному Комітету доопрацювати до другого читання з урахуванням пропозицій Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України.

2. Направити цей Висновок Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики, визначеного головним з опрацювання цього законопроекту.

Голова Комітету

A handwritten signature in purple ink, consisting of several fluid, connected strokes.

Сергій БАБАК